

ΠΕΡΑΣΜΑ
ΣΤΑ
ΚΥΘΗΡΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΗΤΑΤΩΝ ΚΥΘΗΡΩΝ "Η ΜΥΡΤΙΑ"

ΠΕΡΑΣΜΑ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ

LP STEREO
1982

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Α' ΠΛΕΥΡΑ

1. ΑΣ ΧΑΜΗΛΩΝΑΝ ΤΑ ΒΟΥΝΑ Τραγ. Νίκος Οικονομίδης	3'.00"
2. ΠΑΠΑΔΟΠΑΝΑΓΙΩΤΑΙΝΑ Τραγ. Κατερίνα Παπαδοπούλου	2'.24"
3. ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΠΑΛΕΤΟ Τραγ. Μαρίζα Κωχ	2'.47"
4. ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ Τραγ. Ν. Οικονομίδης Ελ. Χάρου - Κορωναίου και χορωδία	5'.20"
5. ΣΤΗΝ ΠΑΛΙΟΠΟΛΗ ΕΚΑΝΑ ΖΕΥΓΑΡΙ Τραγ. Βρεττός Κυπριώτης και χορωδία	2'.21"

Β' ΠΛΕΥΡΑ

1. ΕΠΙΑΣΕ ΠΑΛΙ ΣΤΟ ΧΟΡΟ Τραγ. Μαρίζα Κωχ	2'.54"
2. ΠΑΛΑΙΙΚΟΙ ΣΥΡΤΟΙ (οργανικό)	2'.56"
3. ΑΗ ΓΙΩΡΓΗΣ Τραγ. Ελένη Χάρου - Κορωναίου	2'.46"
4. ΠΟΥΛΑΚΙ ΕΙΧΑ ΣΤΟ ΚΛΟΥΒΙ Τραγ. Κατερίνα Παπαδοπούλου	4'.19"
5. ΜΑΝΑ ΜΟΥ ΕΝΑΣ ΝΙΟΣ Τραγ. Βούλα Πρωτονοταρίου	2'.42"

Γ' ΠΛΕΥΡΑ

1. ΚΑΡΑΒΙΤΙΚΟΣ Τραγ. Νίκος Οικονομίδης	3'.56"
2. ΚΛΗΔΩΝΑΣ (οργανικό)	3'.01"
3. ΠΟΤΑΜΙΤΙΚΟΣ Τραγ. Κατερίνα Παπαδοπούλου	3'.01"
4. ΤΑ ΖΑΓΑΡΑΚΙΑ Τραγ. Νίκος Οικονομίδης	3'.03"
5. ΠΑΤΙΝΑΔΑ ΓΑΜΟΥ (οργανικό)	2'.40"

Δ' ΠΛΕΥΡΑ

1. ΜΕΣΑΡΙΤΙΚΟΣ Τραγ. Νίκος Οικονομίδης	3'.56"
2. ΜΠΑΛΟΣ (οργανικό)	3'.21"
3. ΕΙΧΑ ΚΙ ΕΓΩ ΕΝΑ ΠΕΤΕΙΝΟ Τραγ. Βρεττός Κυπριώτης	3'.13"
4. ΤΑ ΡΙΖΙΚΑ Τραγ. Μαρίζα Κωχ	2'.58"
5. ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟ ΤΗΣ ΜΥΡΤΙΔΙΩΤΙΣΣΑΣ Απόδοση Ελένη Χάρου - Κορωναίου	1'.58"

ΕΞΟΡΑΤΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΜΗΤΑΤΩΝ ΚΥΘΗΡΩΝ "Η ΜΥΡΤΙΑ"

ΔΙΑΘΕΣΗ
ΕΙΔΙΚΩΝ
ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Αριστέιδου 130
176 72 Καλλιθέα
Τηλ.: 9590329
9520744

εις το Τσιρίγο τ'όμορφο γεννήθει η Αφροδίτη

*Να χαμπλώναν τα βουνά νά 'βλεπα το Τσιρίγο
πώχει κορίτσια όμορφα και κόκκινα σαν μήλο.*

*Άρχισε γλώσσα μ' άρχισε τραγούδια να συνθέσεις
κι' όλες τις Τσιριγώτισσες όλες να τις παινέσεις.*

Στα Κύθηρα μας ταξιδεύει ο δίσκος αυτός, στο νησί που βρίσκεται στα νότια της Πελοποννήσου, το Τσιρίγο όπως το λεν οι κάτοικοι του.

Στα Κύθηρα, στο νησί της Ουράνιας Αφροδίτης.

Αντίκρυ στο Ταίναρο.....

Στο νησί με τις πολλές και μεγάλες αντιθέσεις.

Το τελευταίο απ' τα Επτάνησα.

Στο νησί της Παναγίας των Μυρτιών της Παναγίας Μυρτιδιώτισσας, της Αγίας Ελέσσας του Οσίου Θεοδώρου και της Αγίας Μόνης.

Στο νησί με το δικό του παραδοσιακό τρόπο ζωής, με τις ιδιαίτερες βιοποριστικές απασχολήσεις με την ιδιαίτερη οικιστική τέχνη και οικοτεχνία, με την ιδιαίτερη παραδοσιακή ανδρική και γυναικεία στολή και με την δική του ποιητική και τραγουδιτική λαογραφία.

Το Τσιρίγο είναι σύνδεσμος μεταξύ Μάνης και Κρήτης, όχι μόνο γεωγραφικά αλλά και γλωσσικά και μουσικά. Τα βόρεια του νησιού γλωσσικά μοιάζουν με τη Μάνη ενώ τα νότια με την Κρήτη.

Παλαιότερα παιζόταν στο νησί η λύρα τώρα το βιολί με συνοδεία λαούτου και ακούγονται οι Κρητικοί κυρίως σκοποί με τοπικές παραλλαγές, ενώ παράλληλα χορεύονται ο Μωραϊτικός καλαματιανός και οι νησιώτικοι συρτοί και μπάλλοι. Υπάρχουν όμως και οι καθαρά τοπικοί χοροί συρτός μονός και διπλός και σταυρωτός οι καθαυτό Τσιριγώτικοι που σώζουν χάρη και πρωτοτυπία. Τα Τσιριγώτικα τραγούδια έχουν μια ιδιαίτερη ποιητική τεχνική πληρότητα και είναι πλημμυρισμένα από λυρική έκφραση. Τα διακρίνουμε δε σε ιστορικά, ρίμες και παραλογές, σε οδοιπορικά, νανουρίσματα και ταχταρίσματα, πειρακτικά, σκωπτικά, σε γαμήλια, αισθηματικά, της ξεντειάς σε τραγούδια που αναφέρονται στις ομορφιές του νησιού κ.α. Επίσης υπάρχουν τραγούδια και μαντινάδες καθώς και οργανικοί σκοποί που είναι επηρεασμένα από τα άλλα νησιά της Επτανήσου και από την γειτονική Κρήτη.

Αξίζει να προσέξουμε στο δίσκο την παλαιά γαμήλια πατινάδα των Κυθήρων καθώς και το αποκριάτικο τραγούδι "στη Παλιόπολη έκανα ζευγάρι." Ο σκοπός αυτός είναι πολύ παλός και έχει άμεση σχέση με την περιοχή Φριλιγκιανικών - Μπιάτων - Παλιόπολης. Τραγουδιόταν μόνο την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς (της Τυρινής) και έχει συμβολικό χαρακτήρα. Χορεύεται στο ρυθμό του απλού Μπουρδάρη και δεν συνοδεύεται από όργανα. Όλα τα ονόματα που ακούγονται είναι παρτσούκλια της περιοχής γνωστά και υπαρκτά, συγχρόνως δε αποτελούν και ονομασία των νησιώσιμων φαγητών της Μεγάλης Σαρακοστής. Αυτού του είδους τα τραγούδια (χωρίς συνοδεία οργάνων) πολλές φορές τα έλεγαν την ώρα της δουλειάς με τέτοιο ρυθμό και ένταση που το άκουσμα τους μετρίαζε το μεγάλο κόπο.

Επίσης υπάρχει στον δίσκο και το απολυτίκιο της Μυρτιδιώτισσας "ώσπερ καύχημα θεϊόν..." Οι στίχοι είναι του αείμνηστου Σοφοκλέους Καλούτση, ο οποίος έγραψε και την ακολουθία της Μυρτιδιώτισσας. Ο Σοφοκλής Καλούτσης υπήρξε για τους Κυθήριους μεγάλος δάσκαλος. Ήταν μουσικολογιώτατος και διέσωσε αυτή τη μελωδία η οποία ακουγόταν τη Μεγάλη Εβδομάδα στη χώρα. Εκείνη την περίοδο φιλοξενείτο και η σεπτή εικόνα της Παναγίας στον Μητροπολιτικό ναό. Η μελωδία αυτή δημιουργήθηκε μαζί με άλλες εκκλησιαστικές μελωδίες της Επτανησιακής παράδοσης από τον Κυθήριο Αρχιμανδρίτη Σαμουήλ Ζάννη, ο οποίος έζησε στο δεύτερο ήμισυ του περασμένου αιώνα.

Παρ' ότι απευθυνόμαστε σ' ένα μικρό νησί αυτός ο δίσκος μας παρουσιάζει πολλές εκπλήξεις. Ακουστικές εναλλαγές, πνοχρώματα, διακριτική ενορχήστρωση, επιλογή τέλεια και αυθεντικές εκτελέσεις. Το άκουσμα αυτού του δίσκου θα περάσει στις επόμενες γενεές και θα σημαδέψει το "Πέρασμα μας στα Κύθηρα".

Μάρτιος του 1991

ΦΕΒΡΩΝΙΑ ΡΕΒΥΝΘΗ

Μουσικός παραγωγός: Ε.ΡΑ 1

Χαλκογραφία άγνωστου καλλιτέχνη. Παρουσιάζει
ανδρική και γυναικεία φορεσιά των Κυθίων
του 17ου αιώνα.
(Από τη Συλλογή της κυρίας Δημητράς Ανδριτσάκη - Φωτιάδη)

ΑΣ ΧΑΜΗΛΩΝΑΝ ΤΑ ΒΟΥΝΑ

Ας χαμηλώναν τα βουνά
νά βάλω το Τσιρίγο
πού 'χει κορίτσια όμορφα
και κόκκινα σα μήλο.

Πιο κάτω απ' τον Καβομαλιά
πιο πάνω από την Κρήτη
εις το Τσιρίγο τ' όμορφο
γεννήθει η Αφροδίτη.

Ο Παναγιά μου Καστρινή
και 'συ Αγία Μόνη
να μην αφήσεις κοπελιά
εις το Τσιρίγο μόνη.

Πορτοκαλιά του Καραβά
που κάνεις πορτοκαλιά
δώσε μου κόρη το φύλι
μη θέλεις παρακάλια.

Τσιρίγο όμορφο νησί
δε θέλω το κακό σου
γιατί πατώ το χώμα σου
και πίνω το νερό σου.

Ο ήλιος όταν πρωτοβγεί
χρυσώνει τις ακτές σου
και το φεγγάρι χαίρεται
τις τόσες ομορφίες σου.

Ο μέσα Βούργος μ' εκκλησίες
χώρα με πατινάδες
και το λιβάδι με δροσιές
και με τις πρασινάδες.

Απ' την Παληόπολ' έρχομαι
και βγαίνω στις Γουρνάδες
Μητάτα και Βιαρόδκα'
έχουν τις πρασινάδες.

ΠΑΠΑΔΟΠΑΝΑΓΙΩΤΑΙΝΑ

Δεν στό 'πα Παναγιώταινα
δεν στό 'πα δεν στο μήνυσα
με το πουλί τ' σιδόν.

Και με τη θάλασσα γραφή
και με το χελιδόνι.

Δεν στό 'πα Παναγιώταινα
δεν στό 'πα δεν στο μήνυσα
με το γραμματικό σου

Περιμένε τον κι έρχεται
ο αγαπητικός σου.

ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΠΑΛΕΤΟ

Το βάλεις πάλι το βάλεις
το κόκκινο σπαλέτο
με τρέλλανες και πέρισι
με τρέλλανες και φέτο.

Το κόκκινο σπαλέτο σου
το μπλέ σου το ζωνάρι
δεν έχει αφήσει ήουχο
κανένα παληκάρι.

Κοκκίνοφουστανούσα μου
και μπλαβοζωνάρου μου.
Πιο λίγο τα ναζάκια σου
και πλάνειψες το νού μου.

Δε φταίω εγώ που σ' αγαπώ
μόνο να μη θυμώνεις
όμορφη σ' έφτιαξε ο Θεός
καρδιάς για να πληγώνεις.

Όμορφη πού 'σαι μάπα μου
κι ο ήλιος σε ζηλεύει
κι όταν γυρίζει και σε δει
πάει και βασιλεύει.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Α' ΝΥΦΙΚΟΣ ΜΕΣΣΑΡΙΤΙΚΟΣ

Είκοσι χρόνια πότηζα
το κλήμα στην αυλή μου
κι απόψε μου το παίρνουνε
κι ας πάει στην 'ευχή μου.

Να πας παιδί μου στο καλό
νάσαι καλό δεκό σου
και εμείς τον περιμένουμε
τον αποχωρισμό σου.

Εκεί παιδί μου που θα πας
σαν κλήμα να ριζώσεις
σαν το βασιλικό ν' ανθείς
τους κλώνους σου ν' απλώσεις.

Β' ΝΥΦΙΚΟΣ ΞΩΤΑΡΙΚΟΣ

Σήμερα γάμος γίνεται
σήμερα λάμπει η μέρα
σήμερα στεφανώνεται
αυτός την περσιτέρα.

Νύφη μου ξάστερο γυαλί
και λαμπερό φεγγάρι
που το βρες που το διάλεξες
αυτό το παληκάρι.

ΕΠΙΑΣΕ ΠΑΛΙ ΣΤΟ ΧΟΡΟ

Επιασε πάλι στο χορό
τ' όμορφο πορτοκαλιά
και μύρισε κι η μια μεριά
και μύρισε κι η άλλη.

Ομπρός ομπρός βασιλικός
και παραπίσω βιόλα
και παραπίσω γιασεμί
απού μυρίζει απ' όλα.

Επιασε πάλι στο χορό
η βέργα η ασπρένια
και παραπίσω ακλουδά
η μαργαριταρένια.

ΣΤΗΝ ΠΑΛΙΟΠΟΛΗ ΕΚΑΝΑ ΖΕΥΓΑΡΙ

Στην Παλιόπολη έκανα ζευγάρι
και μου φέρανε καλό χαμπάρι.

Λυώ τα βουδα μου και βγαίνω πάνω
και στο πρόβγαλια τα βάνω χάμω.

Απ' αλλάργου είδα το χιονίτη
κι έφυγα ντελέγου για το σπίτι.

Ζεστασιά σαν μπήκα στην καμάρα
απ' το τζάκι κι απ' τον ξυλάρα.

Γύρω στο σφερά όλα για δείπνο
δόξα το Θεό κι απέ για ύπνο.

Εημερώνει Καθαρο-Δευτέρα
σαρακοσπανή πέρα για πέρα.

Μυρωδάτος σαν εγγλέζος λόρδος
πρώτος κόπιασε ο γέρο Σκόρδος.

Ηρθε ο Λυμπινός κι ο Καλλιτσούνης
και ο Λαζανός κι ο Μακαρούνης.

Ο Πλαγιωμανός κι ο Πιπεράδας κι ο Ρεβύθης
και ο γέρο Φάβας.

Να κι ο Αλατζός και ο Ξυδάτος
στα σαράντα θάρθει ο Λαμπρινάτος.

Πιάστε το χορό μικροί μεγάλοι
νάμαστε καλά του χρόνου πάλι.

ΜΑΝΑ ΜΟΥ ΕΝΑΣ ΝΙΟΣ

Όταν ήμουνα μικρό κοπελουδάκι
μικρό κι ανήλακο καλέ κι αμόθητο απ' αγάπη
την ενόμιζα πως είναι παιχνιδάκι
μα κείνη η αφλόγητη ήταν πικρή φαρμάκι.

Μάνα μου ένας νιός περνά ξαναπερνάει
μου μιλά δεν του μιλώ με διπλοχαρτάει.

Πες μου κοπελιά στην ακριβή σου νιότη
γιατί σε μένα να κρατάς αυτή τη σοβαρότη.

ΑΗ ΓΙΩΡΓΗΣ

Κάτω στον Άγιο Γιώργη
κάτω στο κρύο νερό
σκοτώσαν τον Γιαννάκη
τον μοναχόν υγιό.

Τούρκοι τον εσκοτώσαν
Ρωμιοί τον κλαίγανε
και δυο κοπελουδάκια
τον περιπαίζανε.

Γιάννη δεν έχεις μάνα δεν έχεις αδερφή
και όμορφη γυναίκα για να σε λιπηθεί;
Μα εγώ έχω και μάνα, εγώ έχω κι αδερφή
και όμορφη γυναίκα για να με λιπηθεί.

ΕΙΧΑ ΠΟΥΛΑΚΙ ΣΤΟ ΚΛΟΥΒΙ

Αμάν - αμάν είχα πουλάκι στο κλουβί
γλυκοκανάκιζα το
αμάν - αμάν κι άνοιξε αγέρας το κλουβί
κι έφυγε κι έχασα το.

Ελα να σε χαρώ ξενητεμένο μου πουλί
κι αλλέγκρο μου γεράκι.
Ελα να σε χαρώ η ξενητειά σε χαίρεται
κι εγώ πίνω φαρμάκι.

Ελα να σε χαρώ άνοιξες τις φτερούγες σου
και πέταξες μακριά μου.
Ελα να σε χαρώ μα να 'ρθεις πάλι γρήγορα
μέσα στην αγκαλιά μου.

Ελα να σε χαρώ όσο καλά κι αν επερνάς
όμορφα κι αν εζησεις
τον τόπο που γεννήθηκες
να μην αλημονήσεις.

Φωτ. Μ. Σοφίος

Φωτ.: Βρεττός Κυπριώτης

ΚΑΡΑΒΙΤΙΚΟΣ

Αμάν - αμάν - αμάν αχί καμμένε Καραβά
με τις πορτοκαλιές σου
αμάν - αμάν - αμάν και με τα κρύα σου νερά
και με τις κοπελιές σου.

Αμάν - αμάν - αμάν αχί καμμένε Καραβά
με το νερό στο ρέμα
αμάν - αμάν - αμάν παν τα κορίτσια για νερό
κι έρχονται φυλημένα.

Αμάν - αμάν - αμάν στ' Αμυριαλί ήπια νερό
κι έκατσα στην πεζούλα
αμάν - αμάν - αμάν και μου τον έπηρε το νου
για Καραβιτοπούλα.

Αμάν - αμάν - αμάν πορτοκαλιά του Καραβά
σ' αφήνω καληνύχτα
αμάν - αμάν - αμάν αποσπερού σε γλέντησα
τα μυστικά μας κρύφτα.

ΠΟΤΑΜΙΤΙΚΟΣ

Αμάν αμάν Στον ποταμό οι όμορφες
στη χώρα οι σταράτες
Αμάν αμάν και στα Λογοθεπάνικα
Ξανθές και μαιρομάτες.

Αμάν αμάν αγάπησα στον ποταμό
αγάπησα στη χώρα
Αμάν αμάν αγάπησα στον Καραβά
και τι θα γίνει τώρα.

Αμάν αμάν Αγία μου Ελέσσα μου
και συ Κοντελετού μου.
Αμάν αμάν για φέρτε την αγάπη μου
ή πάρτε μου το νού μου.

ΡΙΖΙΚΑ (ΚΛΗΔΩΝΑΣ)

Ανοιξέτε τον Κληδωνα
στ' Αη Γιαννού τη χάρη
κι όπνος είν' το ριζικό
να έρθει να το πάρει.

Και πάλι Ξανανοιξέτε
να βγει και το δικό της
και όποια είν' η τυχερή
να βγει το ριζικό της.

Ρίχνω το μήλο στο νερό
και το νερό το πίνω
πρόσεξε να μην μπερδευτείς
στο δίχτυ που σου στείνω.

Τέσσερα μήλα σου 'στειλα
το ένα δαγκωμένο
και μέσα στη δαγκωμάτα
σούχω φιλή σταλμένο.

Στο ριζικό μου σ' έβαλα
και θα σε ριζικάρω
να δω αν είν' το τυχερό
μάτια μου να σε πάρω.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΜΥΡΤΙΔΙΩΤΙΣΣΗΣ

Όσπερ καύχημα θειόν
ως ωράισμα τιμιόν
σου την Παναγίαν εικόνα
Κυθηρίους δεδώρησαι.
Θαυμάτων ως αείρροον πηγήν,
κινδύνων και δεινών απαλλαγίην
αιπιάρθενε Μαρία
όθεν συμφώνως πόθω σοι κραυγάζομεν.
Δόξα τω σαρκωθέντι διά σου,
δόξα τω σε αναδείξαντι
πάντων των Κυθηρίων κραταιάν
σκέπην και πρόμαχον.

ΣΠΑΛΕΤΟ

Αρχείο Αντώνη Πρωτοφάντη

ΙΔΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ

ΤΑ ΖΑΓΑΡΑΚΙΑ

Πάρνω τα Ζαγαράκια μου
και πάω να κυνηγήσω
λαγούς και λάφια για να βρώ
και πίσω να γυρίσω.

Τα πήρα και τα έριξα
στα δάση και στα όρη
μα εκείνα μου εβγάλανε
για πλουμισμένη κόρη.

Βρίσχω την κόρη κι έπλενε
σε γούρνα μαρμαρένια
εκάθησα και τη κοτώω
και έβαλα με σ' ένοια.

Σπαλέτο = τοπική ενδυμασία των Κυθρίων.
Μεσσαρίτικος = πρώην μέσο δήμος. Νότιο τμήμα του νησιού.
Ξωιτάρικος = πρώην έξω δήμος. Βόρειο τμήμα του νησιού.
Βουφδα = βόδια.
Ντελέγου = χωρίς χροστριβή.
Λύμινος = τοπική ονομασία φυτού με πικρούς καρπούς γνωστό και σε άλλα μέρη της Ελλάδος σαν λούμινια.
Μακαρούνης(μακαρούνια) = μελομακάρονα.
Πλαγιαμονός(πλαγιαμονός ή λουθία) = κουκά.
Ζογαράκιο = σκυλιά.
Ζούλα = κατσίκια.
Γαλανή = όσπρη.
Αχελέα = κατσίκια χρώματος λευκού και κοφεί.
Αθρίμπι = θυμάρι.
Νιάκα = καθόλου.
Αθυμαρέα = είδος κόρτου.

ΜΕΣΣΑΡΙΤΙΚΟΣ

Ερί κι αμάν αμάν
αέρα Μεσσαρίτικε για φύσηξε
λιγάκι
Ερι κι αμάν αμάν
γιατί ο Ποταμίτικος με πότισε
φαρμάκι.

Ερι κι αμάν αμάν
ας τραγουδήσω κι ως χαρώ
του χρόνου ποιός το ξέρει
Ερι κι αμάν αμάν
για θα πεθάνω ή θα ζω
ή θα 'μαι σ' άλλα μέρη.

Ερι κι αμάν αμάν
ο Ξένος μες την Ξενητιά
πρέπει να βάλει μαύρα

Ερι κι αμάν αμάν
για να ταιριάζει η φορεσιά
με της καρδιάς τη λαύρα.

ΕΙΧΑ ΚΙ ΕΓΩ ΕΝΑΝ ΠΕΤΕΙΝΟ

Αχί πως με μάρανες
είχα κι εγώ έναν πετεινό
κι έκραζε πότε πότε.

Αχί πως με μάρανες
μα μου τον πήρε η αλεπού
και νιάκα δεν μου τό 'πε.

Αχί πως με μάρανες
είχα μια ζούλα γαλανή
ήτανε κι αχελέα.

Αχί πως με μάρανες
ούτε αθρίμπι έτρωγε
ούτε κι αθυμαρέα.

Αχί πως με μάρανες
κι ασήκωνε τα πόδια της
κι έκανε το σταυρό της.

Αχί πως με μάρανες
και παρακάλα το Θεό
να θάμει το βοσκό της.

Το 1982 ιδρύσαμε τον Εξωραϊστικό Σύλλογο του χωριού μας γιατί αισθανθήκαμε την ανάγκη σύσφιξης των σχέσεων μας και της διατήρησης των παραδόσεων του τόπου μας. Το 1990 ο Σύλλογος άρχισε την συγκέντρωση και καταγραφή της λαϊκής παράδοσης του νησιού μας.

Πολλοί γέροντες και γριούλες με χαρά μας είπαν ιστορίες, μαντινάδες, τραγούδια ολόκληρα μας τα τραγούδησαν, μας έπαιξαν στο βιολί και στο λαούτο παλιούς παραδοσιακούς τοπικούς σκοπούς, μας έδειξαν τα χορευτικά βήματά τους. Τότε εμείς τα καταγράψαμε με κάθε πρόσφορο μέσο.

Τώρα βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να σας παρουσιάσουμε μια ολοκληρωμένη δουλειά όσον αφορά την μουσική μας παράδοση.

Ευχαριστούμε όλους, ανώνυμους και επώνυμους Κυθηρίους, που μας εμπιστεύτηκαν ότι πολύτιμο είχε ο καθένας τους και που πιστεύουμε ότι αξιοποιήθει με τον καλύτερο τρόπο, με το μεράκι και τη φροντίδα του Νίκου Οικονομίδη και που τον ευχαριστούμε ιδιαίτερα.

Ευχαριστούμε το βραβευμένο φωτογράφο μας Μανώλη Σοφίο για τις φωτογραφίες που μας πρόσφερε.

Το έργο αυτό το δίνουμε στην κυκλοφορία αφιερωμένο στους ανά τον κόσμο Κυθηρίους και στους λάτρεις της Ελληνικής παράδοσης.

Σύλλογος Μπατών Κυθήρων

«Η ΜΥΡΤΙΑ»

Το Δ.Σ.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΛΑΒΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΥΡΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΡΙΝΕΑΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΜΙΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ

ΜΑΙΡΗ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

ΚΥΘΗΡΑ

Εκεί που σμίγουν τα πελαγίσια κύματα τους, το Ιόνιο, το Αιγαίο και το Κρητικό, "...πιο κάτω απ' το Καβομαλιά και πάνω από την Κρήτη", βρίσκεται το έβδομο, ξεκομμένο απ' τ' άλλα, Νησί των Εφτανήσων, τα Κύθηρα, το Βενετσιάνικο Τσιρίγο, η προϊστορική Πορφυρούσα. Ακριβώς αυτή η μοναδική γεωγραφική θέση - μάτι για τη Μεσόγειο - αποτέλεσε την πρόκληση η ανάγκη για πάμπολα, πολεμικά και ειρηνικά, από τούτο το Νησί περάσματα. Από εδώ πέρασαν ακόμη από την προϊστορική εποχή, για "εμπορία", Μινωίτες και Φοίνικες, φέρνοντας μαζί τους τη λατρεία κείνης της θεότητας, που ταυτίστηκε σιγά-σιγά με τα Κύθηρα, της Ουράνιας Αφροδίτης. Γνωστό είναι το Νησί στον Όμηρο και στον Ησίοδο και Κυθηρίοι ονομάζονται οι ήρωες Λυκάφρωνος και Αμφιδάμος, οι οποίοι πολέμησαν ενάντια στους Τρώες. Στη Τσιριγιώτικη γη μονομάχησαν πολλές φορές οι στρατοί των Αθηναίων και των Σπαρτιατών κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο, κι από δω πέρασαν Ρωμαίοι και Βυζαντινοί. Τα Κύθηρα πήραν μετά το 1204 οι Βενετοί, κτίζοντας κάστρα που ακόμα χαράζουν το πέρασμα τους. Σε χρόνους σκοτεινούς το Νησί ένιωσε συχνά την πειρατική manía και σ' αυτό ικανοποίησε την καταστροφική του διάθεση ο ληστοπειρατής Μπαρμπαρόσας, ισοπεδώνοντας στα 1537 την πόλη του Αγίου Δημητρίου τη ...στοιχειωμένη ίσαμε σήμερα Παλιοχώρα. Από δω πέρασαν Ρώσσοι και Γάλλοι κι έπειτα από το 1809 οι Αγγλοι, αφήνοντας πίσω τους αξιόλογα έργα, σχολεία, γιοφύρια, υδραγωγεία, φάρους κ.λ. Στα λιμάνια των Κυθήρων προσορμίσθηκε ο Λάμπρος Κατσώνης και από την Αγία Μόνη, όπως γράφει στα απομνημονεύματά του, πέρασε ο Γέρος του Μοριά. Από το 1864 το Νησί, όπως και τ' άλλα Εφτάνησα, ανήκει στην Ελλάδα, ενώ από το 1929, με ενέργειες του Βουλευτή Παναγιώτη Τοιπαίλια, υπάγεται μόνιμα διοικητικά στο Νομό Αττικής. Τέλος το Σεπτέμβριο του 1944 τα συμμαχικά στρατεύματα, μαζί με τον Ιερό Λόχο, πρωτοπατούν ελληνικό κόμμα στη γη των Κυθήρων, ανοίγοντας έτσι την αυλαία της απελευθέρωσης της πατρίδας μας. Σήμερα το Νησί της Ουράνιας Αφροδίτης και της Παναγίας της Μυρτιδιώτισσας, ανέπαφο σχεδόν απ' όλα τούτα τα περάσματα, διατηρεί τη δική του πολιτιστική αυτοτέλεια, που γνωρίζουν και συντηρούν όπου κι αν βρίσκονται όλοι οι Κυθηρίοι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΜΗΝΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

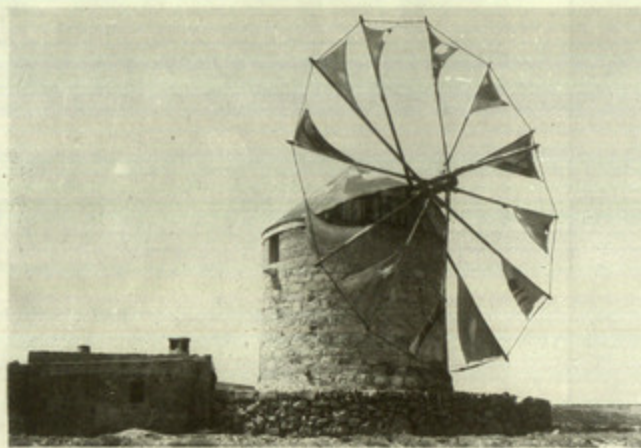

Ευχαριστούμε τους:

Πάνο Φάλλη
Κοσμάτη Δημήτριο ή Τζομάρο
Κατσούλη Παναγιώτη
Κοσμάτη Χριστίνα
Κοσμάτη Κυπαρισσία
Νατορά Παναγιώτη
Φριλιγγο Κυριάκο
Λεονταίνη Νικόλαο
Πρίνεια Κατίνα
Στάθη Γιάννη
Στάθη Μανώλη
Τραβασάρο Θόδωρο
Βακέντιο Νικόλαο

για τις πληροφορίες που έδωσαν.

Φωτ: Μ. Σοφίος

Χαιρετίζουμε με ιδιαίτερη ικανοποίηση την προσπάθεια των δημιουργών αυτού του δίσκου ο οποίος συμβάλει θετικά στη διατήρηση και προβολή της αξιόλογης Κυθηραϊκής μουσικής παράδοσης

ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΥΘΗΡΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Φωτ: Μ. Καλογερόπουλος

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΣΗ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ και ΔΙΑΣΚΕΥΗ

ΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ευχαριστώ όλους τους συνεργάτες μου, που με πραγματική αγάπη συμπράξαν στην εκτέλεση και ερμηνεία των τραγουδιών αυτού του δίσκου. Ειδικότερα ευχαριστώ:

Την αξιαγάπητη και μοναδική Μαρίζα Κωχ για την συμμετοχή της.

Την κ. Ελένη Χάρου-Κορωναίου που ήρθε από τα Κύθηρα για να ψάλλει το απολυτίκιο της Μυρτιδιώτισσας και να τραγουδήσει.

Τον κ. Βρετό Κυπριώτη (μέλος του Δ.Σ. της εταιρείας Κυθηραϊκών μελετών) που μας διδάξε και μας τραγούδησε το Αποκριάτικο τραγούδι "Στην Παλιόπολη έκανα ζευγάρι".

Τον κ. Πώργο Φυρό από τα Μπτάτα που μας παρέδωσε το τραγούδι που έμαθε από τον παππού του "Είχα κι εγώ έναν πετεινό" και όλους εκείνους τους ντόπιους που με δίδαξαν με τόση αγάπη ότι γνώριζαν για την μουσική τους κληρονομιά.

Τέλος ευχαριστώ το σύλλογο «ΜΥΡΤΙΑ» που μου εμπιστεύτηκαν την επιμέλεια αυτού του δίσκου.

ΑΠΡΙΛΗΣ 1991

Νίκος Οικονομίδης

Παίζουν οι μουσικοί

ΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ : Βιολί, σόλο λαούτο, μαντολίνο και όργανο
 ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ : Φλογέρα στο Γ'4
 ΤΑΣΟΣ ΔΙΑΚΟΓΙΩΡΓΗΣ : Σαντούρι
 ΣΑΝΤΙΝΑ ΣΟΥΓΙΑΝΝΗ : Μαντολίνο και χορωδία
 ΚΩΣΤΑΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ : Λαούτο
 ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΟΥΚΟΥΛΑΡΗΣ : Κιθάρα στα Α'3, Γ'1, Δ'4
 και ταμπούρα στο Β'5
 ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΙΒΟΛΗΣ : Κιθάρα στα Α'4, Β'1, Β'3, Γ'2, Γ'3, Γ'4
 ΑΝΤΡΕΑΣ ΠΑΠΠΑΣ : Κρουστά
 ΘΑΝΑΣΗΣ ΣΟΦΡΑΣ : Μπάσο

Παραγωγή: Εξωρατστικός σύλλογος
 Μπτάτων Κυθέρων "ΜΥΡΤΙΑ"

Οργάνωση και επιμέλεια παραγωγής: Νίκος Οικονομίδης

Ηχογράφηση: acoustic studios

Οκτώβριος 90 - Μάρτιος 91

Ηχολόγητος: Κώστας Πρικόπουλος

Εξώφυλλο και ρακέτα δίσκου: Κυριακή Τριπολιτσιώτη

Φωτοστοκιοθεσία: τύποις